

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เทศบาลตำบลบ้านแพะ
อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

จัดทำโดย : งานนิติการ
สำนักปลัดเทศบาล

บทวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริต

*****

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใดๆ หรือดำเนินการในกิจการสาธารณะที่เป็นการ ดำเนินการตาม อำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในกิจการของรัฐหรือองค์กรของรัฐ เพื่อประโยชน์ของรัฐหรือ เพื่อประโยชน์ของ ส่วนรวม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปแอบแฝง หรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสียในรูปแบบต่างๆ หรือนำประโยชน์ส่วนตัว ความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้ามามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องในการใช้ อำนาจหน้าที่หรือดุลยพินิจ ในการพิจารณาตัดสินใจกระทำการใดๆ หรือดำเนินการดังกล่าวนี้ เพื่อแสวงหา ประโยชน์ในทางการเงินหรือ ประโยชน์อื่นๆ สำหรับตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม มีได้หลายรูปแบบ ไม่จำกัดอยู่ ในเฉพาะ รูปแบบตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือ ทรัพย์สินด้วย โดยสามารถจำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ออกเป็น 7 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Accepting benefits) หรือ สินบน ซึ่งผลประโยชน์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใด ใน ลักษณะเดียวกันนี้ และผลจากการรับประโยชน์ต่างๆ นั้น ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐใน การ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่
2. การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ ของรัฐ โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด โดยอาจจะเป็น เจ้าของบริษัทที่ทำสัญญาเองหรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้งหรือ เรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน
3. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post-employment) เป็นการที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภท เดียวกันหรือ บริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่ง ในหน่วยงาน เดิมนั้นหาประโยชน์จากหน่วยงานของรัฐให้กับบริษัทและตนเอง
4. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) ในรูปแบบนี้มีได้หลาย ลักษณะ ไม่ว่าจะ เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งกิจการดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์กร สาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างพิเศษเป็นที่ปรึกษาโครงการ โดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความ น่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ตนเองสังกัดอยู่

5. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ประโยชน์ จากการที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง

6. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการซึ่งจะต้องใช้เพื่อ ประโยชน์ของทาง ราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชา ไปทำงานส่วนตัว

7. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง (Pork barreling) เป็นการที่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่บ้านเกิดของ ตนเองหรือการใช้ งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

8. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรือ อาจจะเรียกว่า ระบบอุปถัมภ์พิเศษ เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงาน ของตนเข้าทำสัญญา กับบริษัทของเครือญาติหรือพวกพ้องตนเอง

9. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น (Influence) เพื่อให้ เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดเพื่อผลประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง

ตามหลักการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บริการ ต่างๆ ของ รัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติ ทำให้แนวโน้ม ของการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

ลักษณะการทุจริตในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการเงินการคลัง ส่วนใหญ่ เกิดจากการ ละเลยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. สภาพหรือปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล

3. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคุณธรรม จริยธรรม

4. สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของระเบียบกฎหมาย

5. สภาพหรือลักษณะปัญหาที่เกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

6. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบที่ขาดความหลากหลาย ในการ ตรวจสอบจากภาคส่วนต่างๆ

7. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมี และอิทธิพลท้องถิ่น

สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. โอกาส แม้ว่าในปัจจุบันมีหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตพบว่า ยังมีช่องว่างที่ทำให้เกิดโอกาสของการทุจริต ซึ่งโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นจากการ บังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง กฎระเบียบไม่รัดกุม และอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงก็เป็นอีก โอกาสหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริต

2. สิ่งจูงใจ เป็นที่ยอมรับว่าสภาวะทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องของวัตถุนิยม สังคมนิยม ทำให้คนในปัจจุบันมุ่งเน้นการสร้างหารายได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่มีแนวโน้มที่จะทำการ ทุจริตมากยิ่งขึ้น

3. การขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใส การทุจริตในปัจจุบันมีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะการทุจริตในเชิงนโยบาย ที่ทำให้การทุจริตกลายเป็นความชอบธรรมในสายตาของประชาชน ขาดกลไกการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะเข้าไปตรวจสอบการทุจริต ของบุคคลเหล่านั้น

4. การผูกขาด ในบางกรณี การดำเนินงานของภาครัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นการผูกขาด กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง ดังนั้น จึงมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงเป็นห่วงโซ่ของผลประโยชน์ทางธุรกิจ ในบางครั้งพบว่าผู้ประกอบการมีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิในการดำเนินงานโครงการ ของภาครัฐ โดยมีรูปแบบที่เป็นการผูกขาด เช่น การผูกขาดโครงการก่อสร้าง และโครงการพื้นฐานภาครัฐ

5. การได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความยากจนจึงถือเป็น ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐมีพฤติกรรมทุจริต เพราะความต้องการที่จะมีสภาพ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องแสวงหาช่องทาง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

6. การขาดคุณธรรม จริยธรรม ในสมัยโบราณ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมที่ได้ให้ ความสำคัญเป็นพิเศษ โดยถือว่าเป็นเครื่องวัดความดีของคน แต่ในปัจจุบัน พบว่า คนมีความละอายต่อบาป และเกรงกลัวบาปน้อยลง มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น มองเห็นแต่ผลประโยชน์ของตัวเองเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะ ยึดผลประโยชน์ของส่วนรวม

7. มีค่านิยมที่ผิด ปัจจุบันค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนจากการยกย่องคนดี คนที่มี ความซื่อสัตย์สุจริต เปลี่ยนเป็นยกย่องคนที่มีเงิน เศรษฐีคนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง ด้วยเหตุนี้ผู้มี ค่านิยมที่ผิดจะเห็นว่า การทุจริตเป็นเรื่องปกติธรรมดา ย่อมจะทำการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยไม่มีความ เกรงกลัวต่อกฎหมายของบ้านเมือง

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบ่งชี้ความเสี่ยงของ การทุจริตที่มีอยู่ในองค์กร โดยการประเมินโอกาสของการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้น ตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงาน ที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริต เพื่อพิจารณาว่าการควบคุมและป้องกันการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มี ภารกิจให้บริการประชาชน ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ. 2558)

2. ด้านความเสี่ยงในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

3. ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากร ภาครัฐ

วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการงานต่างๆ อธิบายรูปแบบ พฤติการณ์ เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความ จำเป็นของการ เฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงาน ที่อาจก่อให้เกิด การทุจริตในหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เทศบาลตำบลชนบท อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

*****

1. ชื่อกระบวนการ/งาน : การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

ตารางที่ 1 ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	Unknown Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
1.	การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างมีความเสี่ยงในการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เนื่องจากต้องมีการติดต่อกับภาคเอกชนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง		✓
2.	เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย	✓	

คำอธิบาย

- Know Factor หมายถึง ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง หรือมีประวัติอยู่แล้ว
- Unknown Factor หมายถึง ความเสี่ยงที่ยังไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ หรือ ประเมินการว่ามีโอกาสที่จะเกิดขึ้น

ตารางที่ 2 ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
1.	การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างมีความเสี่ยงในการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เนื่องจากต้องมีการติดต่อกับภาคเอกชนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง		✓		
2.	เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ ความเข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย			✓	

คำอธิบาย

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน ยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกคนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

ตารางที่ 3 SCORRING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง 2 มิติ

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ จำเป็นของการ เฝ้าระวัง (3 2 1)	ระดับความ รุนแรงของ ผลกระทบ (3 2 1)	ค่าความเสี่ยง รวม (จำเป็น x รุนแรง)
1.	เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ ความเข้าใจ ระเบียบการ เบิกจ่าย	2	2	4

คำอธิบาย : ให้นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูง - สูงมากที่เป็นสีส้มและสีแดง (จาก
ตาราง ที่ 2) มาหาค่าความเสี่ยงรวม โดยนำระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังที่มีค่า 1 – 3 คูณด้วยระดับความ
รุนแรงของ ผลกระทบที่มีค่า 1 – 3 เช่นกัน

เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

1. ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ 3 หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตสูง

ระดับ 2 หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตไม่สูงมาก

ระดับ 1 หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการ

2.ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ 3 หมายถึง มีผลต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/หน่วยงานที่กำกับดูแล/พันธมิตร/
เครือข่าย/ การเงิน ในระดับที่รุนแรง

ระดับ 2 หมายถึง มีผลต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/หน่วยงานที่กำกับดูแล/พันธมิตร/
เครือข่าย/ การเงิน ในระดับที่ไม่รุนแรง

ระดับ 1 หมายถึง มีผลต่อกระบวนการภายใน/การเรียนรู้/องค์ความรู้

ตารางที่ 3.1 ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD
1.	เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ ความเข้าใจ ระเบียบ การเบิกจ่าย	2	

คำอธิบาย

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้นๆ แสดงว่าเป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงในการ เฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกัน ไม่ดำเนินการไม่ได้ (ค่า MUST อยู่ในระดับ 3 หรือ 2)
- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้นๆ แสดงว่าเป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้า ระวังความเสี่ยงการทุจริต (ค่า SHOULD อยู่ในระดับ 1 เท่านั้น)

ตารางที่ 3.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	1	2	3
1	เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ ความเข้าใจระเบียบ การเบิกจ่าย			✓

คำอธิบาย หากกิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น

- เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาวศิ เครือข่าย หรือมีผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม (Financial) หรือมีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย (Customer/User) ค่าระดับความรุนแรงอยู่ในระดับ 2 หรือ 3
- มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน (Internal Process) หรือการเรียนรู้ องค์ความรู้ (Learning & Growth) ค่าความ รุนแรงอยู่ในระดับ 1 หรือ 2

ตารางที่ 4 ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมการเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
การเบิกจ่ายโดยขาดความรู้ ความ เข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย	พอใช้		✓	

คำอธิบาย ระดับการควบคุมความเสี่ยงทุจริต แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ดี หมายถึง จัดการได้ทันทีทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มี
ผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม
- พอใช้ หมายถึง จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน
องค์กรแต่ ยอมรับได้และเข้าใจ
- อ่อน หมายถึง จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงเล็กน้อย การจัดการเพิ่มเกิดรายจ่าย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการ
ผู้รับมอบผลงาน และยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

2. ชื่อกระบวนการ/งาน : การพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร

ตารางที่ 1 ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	Unknown Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
1.	เจ้าหน้าที่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์เพื่อแลกกับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร		✓
2	เจ้าหน้าที่รับจ้างเขียนแบบแปลนก่อสร้าง และตรวจเอกสารเอง		✓
3	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร	✓	

คำอธิบาย

- Know Factor หมายถึง ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง หรือมีประวัติอยู่แล้ว
- Unknown Factor หมายถึง ความเสี่ยงที่ยังไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการ

พยากรณ์ หรือ ประเมินการว่ามีโอกาสที่จะเกิดขึ้น

ตารางที่ 2 ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
1.	เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ เพื่อแลกกับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร			✓	
2.	เจ้าหน้าที่รับจ้างเขียนแบบแปลนก่อสร้างอาคาร และ ตรวจเอกสารเอง			✓	
3.	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้าง อาคาร			✓	

คำอธิบาย

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้เวลาหรือความรอบคอบระมัดระวังในระหว่าง

ปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน ยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามที่ปกติ

- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

ตารางที่ 3 SCORRING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง 2 มิติ

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความ จำเป็นของการ เฝ้าระวัง (3 2 1)	ระดับความ รุนแรงของ ผลกระทบ (3 2 1)	ค่าความเสี่ยง รวม (จำเป็น x รุนแรง)
1.	เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับ ผลประโยชน์ เพื่อแลก กับการพิจารณา อนุญาตก่อสร้างอาคาร	2	2	4
2.	เจ้าหน้าที่รับจ้างเขียนแบบแปลน ก่อสร้างอาคาร และ ตรวจเอกสารเอง	2	2	4
3.	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้าง อาคาร	2	2	4

คำอธิบาย : ให้นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูง - สูงมากที่เป็นสีส้มและสีแดง (จาก
ตาราง ที่ 2) มาหาค่าความเสี่ยงรวม โดยนำระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังที่มีค่า 1 – 3 คูณด้วยระดับความ
รุนแรงของ ผลกระทบที่มีค่า 1 – 3 เช่นกัน

เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

1. ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ 3 หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตสูง

ระดับ 2 หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตไม่สูงมาก

ระดับ 1 หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการ

2.ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ 3 หมายถึง มีผลต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/หน่วยงานที่กำกับดูแล/พันธมิตร/
เครือข่าย/ การเงิน ในระดับที่รุนแรง

ระดับ 2 หมายถึง มีผลต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/หน่วยงานที่กำกับดูแล/พันธมิตร/
เครือข่าย/ การเงิน ในระดับที่ไม่รุนแรง

ระดับ 1 หมายถึง มีผลต่อกระบวนการภายใน/การเรียนรู้/องค์ความรู้

ตารางที่ 3.1 ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD
1.	เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ เพื่อแลกกับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้าง อาคาร	2	
2.	เจ้าหน้าที่รับจ้างเขียนแบบแปลนก่อสร้างอาคาร และตรวจเอกสารเอง	2	
3.	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา อนุญาตก่อสร้างอาคาร	2	

คำอธิบาย

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้นๆ แสดงว่าเป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงในการ เฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกัน ไม่ดำเนินการไม่ได้ (ค่า MUST อยู่ในระดับ 3 หรือ 2)
- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้นๆ แสดงว่าเป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้า ระวังความเสี่ยงการทุจริต (ค่า SHOULD อยู่ในระดับ 1 เท่านั้น)

ตารางที่ 3.2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	1	2	3
1	เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ เพื่อแลกกับการพิจารณา อนุญาตก่อสร้างอาคาร			✓
2.	เจ้าหน้าที่รับจ้างเขียนแบบแปลนก่อสร้างอาคาร และตรวจเอกสารเอง			✓
3.	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร			✓

คำอธิบาย หากกิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น

- เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐ เครือข่าย หรือมีผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม (Financial) หรือมีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย (Customer/User) ค่าระดับความรุนแรงอยู่ในระดับ 2 หรือ 3
- มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน (Internal Process) หรือการเรียนรู้ องค์กรความรู้ (Learning & Growth) ค่าความ รุนแรงอยู่ในระดับ 1 หรือ 2

ตารางที่ 4 ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมการเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
การเบิกจ่ายโดยขาดความรู้ ความเข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย	พอใช้		✓	
เจ้าหน้าที่รับจ้างเขียนแบบแปลนก่อสร้าง อาคาร และตรวจเอกสารเอง	พอใจ		✓	
เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ พิจารณออนุญาตก่อสร้างอาคาร			✓	

คำอธิบาย ระดับการควบคุมความเสี่ยงทุจริต แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ดี หมายถึง จัดการได้ทันทีทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม
- พอใช้ หมายถึง จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ ยอมรับได้และเข้าใจ
- อ่อน หมายถึง จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงเล็กน้อย การจัดการเพิ่มเกิดรายจ่าย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการ ผู้รับมอบผลงาน และยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ 5 ตารางแผนบริหารความเสี่ยง

1. ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง “การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง”

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
1.	การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างมีความเสี่ยงใน การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เนื่องจากต้อง มีการติดต่อกับภาคเอกชนในการดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้าง	1. จัดทำและเผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้างหรือแผนการจัดหาพัสดุ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 2. แสดงประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการจัดหาพัสดุ ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 3. แสดงข้อมูลสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน โดยมีรายละเอียด เช่น งานที่ซื้อหรือจ้าง วงเงินที่ซื้อ หรือจ้าง ราคากลาง ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกและราคา ที่ตกลง เป็นต้น ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 4. รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างต่อผู้บริหาร และประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน 5. มีขั้นตอนการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา 6. การรายงานการให้หรือรับผลประโยชน์อื่น
2.	เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย	1. ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่บุคลากรอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอเกี่ยวกับระเบียบการเบิกจ่าย 2. มีแนวทางปฏิบัติในการเบิกจ่ายที่เกี่ยวข้อง 3. มีขั้นตอนการตรวจสอบการเบิกจ่ายที่ละเอียดรอบคอบ

2. ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง “การพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร”

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
1.	เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ เพื่อแลกกับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้าง อาคาร	1. เสริมสร้างค่านิยม วัฒนธรรมองค์กรในการต่อต้าน การทุจริต
2.	เจ้าหน้าที่รับจ้างเขียนแบบแปลนก่อสร้าง อาคาร และตรวจเอกสารเอง	2. มีการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ ขั้นตอนตามกฎหมาย
3.	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ พิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร	3. เจ้าหน้าที่ต้องไม่รับหรือถาพนำถึงการรับของขวัญ หรือประโยชน์อื่นใด นอกเหนือจากทรัพย์สินอันควรได้ ตามกฎหมาย 4. ดำเนินการทางวินัย อาญา ตามควรแก่กรณี เมื่อพบการกระทำความผิด 5. ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่บุคลากรอย่าง ทัวถึงและสม่ำเสมอเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคาร

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน

(นายวัชรพงษ์ บุญจักษ์)

นิติกรชำนาญการ